

Українські Вісті

П'ятниця, 20 червня 1947 р.

UKRAINIAN NEWS

Число 29 (87) Рік III

Читайте сьогодні:

- Міжнародна інформація (стор. 1).
В. Чижівський. Більше ініціативи й настирливості (стор. 2).
Б. Ш. Воєнна і політична ситуація в Китаї (стор. 2).
Українська еміграція в Швейцарії (стор. 2).
Проф. д-р Ів. Р.-н. До 1-го з'їзду наукових робітників (стор. 3).
Арк. Животко. Микола Костомаров (стор. 3).
Вол. Дубняк. Одна Україна — одні її діти (стор. 3).
Проф. П. Ковалів. Якою має бути церковна мова? (стор. 4).

Часопис виходить тричі на тиждень: у середу, п'ятницю і неділю

Адреса редакції й адміністрації: Neu Ulm, Ludwigsstrasse 10.

Останні новини

Заява кол. міністер-президента Румунії

* ВАШІНГТОН. (Зюдвестфук). 18 червня. Колишній міністер-президент Угорщини Ф. Надь відбув учора дошу нараду з одним представником американського міністерства закордонних справ. Про їхню розмову пресі нічого не повідомлено.

* КОПЕНГАГЕН. (Звф). Данія знову починає експортувати рибу.

* ПАРИЖ. (Звф). 18 червня. Англіський міністер закордонних справ Бевін прибув учора до Парижу, щоб обговорити з французьким урядом питання запропонованої Маршалом економічної допомоги Європі. Бевін підкреслив, що вони обговорюватимуть виключно економічні й фінансові справи.

* КАІР. (Звф). На Середньому Сході виявляють зацікавлення до Маршалового плану, висловлюючи, однак, свій жаль з приводу того, що Маршалів план, здається, не поширюється на Середній Схід.

* МОСКВА. (Звф). "Новое Время" критикувало в одній статті злиття англо-американської зони. Це злиття, мовляв, служить намірам забезпечити панування англо-американського монополного капіталу в західній Німеччині.

* ВАШІНГТОН. (Звф). Голова Арабської Ліги мав півгодинну розмову з американським міністром закордонних справ. Він висловив Маршало-ві свої погляди на ситуацію в арабських країнах.

Нова промова Трумена

ПРИНЦЕТАВН. (Нью-Джерсі). 17 червня (Дена-Ройтер). США повинні залишатися сильними, бо інакше малі нації побоюватимуться ніби Америка зрікається своєї провідної ролі у світі, — сказав Трумен, промовляючи тут у вівторок до студентів місцевого Університету. Президент закликав Інститути виховання обстоювати програму загального військового вишколу. Далі він апелював до студентів, щоб вони більшою мірою своїм навчанням готували себе до урядової служби.

Бразилія прийме 700 тис. ДП?

Як довідуємося з німецького часопису "Neue Württembergische Zeitung" (число 55, 17 червня 1947), Бразилія хоче прийняти як імігрантів 700 тис. ДП. Проте з інших джерел це не підтверджено таких повідомлень.

Проти „марксизму і большевизму“

МЮНХЕН. (Дена). 17 червня. Колишній головний редактор часопису "Badener Tagblatt" В. Е. Брайтвайт заснував в Мюнхені нову партію — "Республіканський Союз Німеччини". Нова партія проголошує своїм маніфестом відверту боротьбу з „марксизмом і большевизмом“ і безкомпромісно визнає і обстоює демократію Америки і Англії.

Димісія де Ніколи

РИМ. (Звф). 18 червня. Італійський державний президент де Нікола подав до димісії. На цей крок його змусила ухвала Законодавчих Зборів продовжити свою роботу до 1948 року.

Американське консульство в Ленінграді

ВАШІНГТОН. (ДПД). Між США і Советським Союзом підписано угоду, на підставі якої США можуть знову відкрити в Ленінграді консульство. Такі американські консульства існують тепер у Москві і Владивостокі.

ЛІСБОНА. (ДПД-Ройтер). Колишній міністер-президент генерал Радеску, що живе тепер у Лісоні, заявив одному журналістові: „Якщо теперішню ситуацію в Угорщині обговорюватимуть Об'єднані Нації, то було б доцільно розглянути так саме румунські відносини. Наслідки виборів минулої осені досить ясно показали, що румунський народ — проти комунізму і прагне знову повернути собі свободу і незалежність“.

Прикордонні бої в Сінкяні

НАНКІН. (ЮП). 15 червня. Генералісимум Чан-Кайшек наказав міністрові оборони негайно вилетіти до провінції Сінкян, щоб міністер особисто обізнався на місці з ситуацією, що постала там наслідком боїв між військами зовнішньої Монголії і китайського центрального уряду. Московське радіо подало вістку з джерел китайського центрального уряду про участь советських літаків у прикордонному інциденті в Сінкяні, повідомивши одночасно, що советська пресова агенція ТАСС є уповноважена заявити, що рапорт китайського міністерства закордонних справ не відповідає, мовляв, дійсності і є „провокаційною вигадкою“. Як видно з повідомлення агенції Дена-ІНС, американський уряд почав розслідувати інцидент в Сінкяні. За ін-

формаціями АП, в місцевості, де стався інцидент, ще раніше відкрито поклади урану. „Зовнішню Монголію“ організовано в 1924 р. як „Монгольську Народну Республіку“. В 1945 р. Китай визнав її за незалежну. А згодом, після плебісциту, влаштованого на домагання СССР і Китаю, вона підтвердила своє бажання бути самостійною. 1946 р. СССР уклав з нею пакт про дружбу і допомогу.

МОСКВА. (Радіо-Москва). 17 червня московське радіо заявило, що не Монголія напала на Китай, а навпаки.

ПРИЧИНИ МОНГОЛЬСЬКОГО НАПАДУ

НАНКІН (Дена, НДФ). Один із представників китайського уряду головною причиною нападу монголь-

ських військ на провінцію Сінкян назвав викриття советського шпигунства в північному Сінкяні; в районі Ашан викрито советських агентів, що без дозволу китайської влади розшукували на півночі від Пайтачану поклади металів. Після спроби затримати советських агентів, до Сінкяну проникла група монгольських вояків, щоб визволити їх. Але коли й цю групу було затримано, — сильні монгольські з'єднання перейшли кордон з півночі і півдня.

Китайські частини, вишколені й озброєні американцями, протистоять монгольським частинам, вишколеним і озброєним советами.

Якщо ноти протесту китайського уряду в Москві і в Монголії не матимуть ніяких наслідків, то центральний уряд опиниться перед рішенням: звернутися до ОН чи ні?

Реєстрація військових в східній зоні

БЕРЛІН. (НЦ). 15 червня. З усіх країн-земель східної зони повідомляють про різного роду реєстрації і перевірки. Від 6-го до 20-го червня в Саксонії всі колишні німецькі офіцери, включно з урядовими вермахту, повинні пройти реєстрацію. Хто не виконає цього розпорядження, у того заберуть дозвіл на перебування в даній місцевості і харчові картки. Як виходить з повідомлення часопису „Тюрінген Фольк“, в Тюрінгії відбувається додаткова реєстрація всіх чоловіків, віком від 14 до 65 років, і всіх жінок, віком

від 15 до 60 років. Із Айзенаху, Готи і Шмалькальден надходять чутки про те, що багато людей намагаються втекти, щоб тільки уникнути реєстрації. В Саксонії, зокрема в Ляйпцигу і Дрездені, проходять перевірку колишні вояки повітряної і морської флотії. Деякі частини перевірених уже призначено виїхати до Штеттину і Данцигу, досі невідомо з якою метою. Крім того, в Саксонії триває далі примусовий набір на шахти урану. В Марк-Бранденбурзі перевірка покищо, здається, обмежується лише оглядом колиш-

ніх німецьких моряків. Наслідком реєстрації в Мекленбурзі, що відбулася в першій половині травня, багато колишніх офіцерів перевезено до табору Саксенгаузен. Про аналогічні явища повідомляють тепер із советського сектора Берліну, де дуже старанно вишукують колишніх спеціалістів повітряних збройних сил, служби погоди і шифрів, інженерів і ін. В окремих випадках також наказано морським офіцерам зголоситися в советській центральній комендатурі Берліну.

Обвинувачують російську окупаційну владу

ВІДЕНЬ. (ББС). 15 червня. 13-го червня на засіданні альянської Ради в Австрії, американський та англійський представники обвинувачували російську окупаційну владу в тім, що вона порушила угоду чотирьох про контрольні заходи в Австрії. Названа угода гарантувала австрійському урядові право контролювати всі місцеві ресурси, зокрема родовища нафти і поклади вугілля. Російській окупаційній владі закидали, що вона відмовилася подати австрійському урядові відомості про цифри продукційності австрійських підприємств, що ними керують Совети. Тим самим вони унеможливили австрійському урядові забезпечити рівномірний розподіл сировини й інших продуктів с-г. Англійсько-американські закиди стосуються головню видобутку нафти в Цистерлорфі. Крім того, російську окупаційну владу обвинувачу-

ють в тім, що вона постачала де-що Югославії за рахунок компенсацій, не поінформувавши про це австрійський відділ закордонної торгівлі. Советський представник відмовився обговорювати це питання. Французький представник не висловлювався.

Флота США — на півночі Європи

ВАШІНГТОН. (НДФ). Вісім американських військових кораблів, серед них двоє бойових суден і дві авіаматки, цього літа відвідають — під час своїх щорічних маневрів у північно-європейських водах — англійські і скандинавські порти. З'єднання американської морської флотії 23-го червня завітають до одного з шотландських портів. Маневри відбуватимуться в рамках вишколу 2 тис. морських кадетів. По-

чинаючи з 1937 р., це перший випадок, коли морських кадетів вишколюватимуть у північно-європейських водах.

„Третій світовий бльок“

БУЕНОС АЙРЕС. (АДН). Напів-офіційний аргентинський часопис „Епока“ опублікував висловлювання державного президента Перона, згідно з якими Аргентина хоче утворити з країн Латинської Америки „Третій світовий бльок“. Цей бльок на думку Перона, не повинен підтримувати ні політики західного, ні політики східного табору, на які поділився тепер світ.

* ВАШІНГТОН. (Дена-Ройтер). Як-що СССР схоче поширити свою експансію на середню Туреччину, США будуть втягнуті у війну з Советами, — заявив Г. Воллес минулої неділі.

Індонезія мобілізує резерви

БАТАВІЯ. (Дена-ІНС). Індонезька республіка оголосила мобілізацію всіх озброєних резервних частин, щоб „уникнути всяких несподіванок“. Також всі японці, що їх під час війни Японія мобілізувала до війська, повинні повернутися до своїх казарм.

Планували вбити Бевіна

БРЮССЕЛЬ. Як повідомляв брюссельський часопис „Het Nieuws“ жидівська підпільна організація „Штерн“ планувала вбити англійського міністра закордонних справ Бевіна і вже готувалася здійснити свої наміри, коли Бевін, вертаючись з Московської Конференції, мав переїздити через Бельгію. Однак, Бевін відлетів тоді літаком з Берліну прямо до Лондону.

(„Нувель де Франс“)

Більше ініціативи й настирливості

(Третій Пленум Головної Української Переселенської Ради)

Всупереч всьому, що говорить пересічний таборник на скитальщині, що пишеться в наших часописах, всупереч усьому сказаному на пленумі ГУПРади окремими доповідачами й промовцями з зон і таборів, — перспектива переселення виглядає багато краще і надійніше, як швидко тому. Нам пригадуються ще численні засідання Центральної Переселенської комісії, нічим не обгрунтований „закопанський“ розмах, рожеві надії на УНРРА, що, як тепер виявилось, говорила одно, а робила інше, еміграційна спекуляція багатьох переселенських „агентів“ і т. д. Все це було далеко від суворого дійсності, від реального ґрунту.

Реальний ґрунт нашого переселення створює те, що країни потребують нашої праці, що цю працю можемо дістати й ми — українські скитальники.

Не порівняти — справа переселення пішла на краще. Досі серед нас не було знавців еміграційної справи, кожне нове питання треба було вивчити, передумати, зважити позитивні й негативні дані; не було зв'язків, знайомства, організаційної й фінансової підбудови. ГУПРада, наші скитальці, багато змарнували часу на нереальні розмови, ми манили себе, заспокоювали нездійсненими мріями й наївно вірили кожній вістці.

Тепер ми орієнтуємося в усіх цих питаннях. Насправді тільки тепер починається переселенська акція.

Ми сподіваємося, що Канада таки забере українських скитальників. Вона знову обіцяє забрати незабаром 5000 робітників до промисловості. Але на це потрібний час. Треба перемогти ту публічну опінію, яка сьогодні панує серед канадської громадськості. Така ж справа і з США. Багато впливових людей, в тому числі і президент Трумен, весь Сенат, погоджуються, щоб пустити 400 тис. скитальників, але справа не дійшла до парламенту. Також багато впливових організацій і осіб висловилися проти. Отже, знову потрібний час для підготовки публічної опінії, на яку в демократичних країнах зважають.

На обрії — Аргентина. Всупереч добрим побажанням Українського Допомогового Комітету в Аргентині, який виявляє велику ініціативу в цій країні і в Парагваї, переселення і сюди покищо далеко від дійсності. Ми раді перейти до цих країн, але урядові чинники говорять щось інше, вони лише тепер вивчають цю проблему, намічають реальні плани.

Тепер для переселенських організацій зрозуміло, що не покладаючи

надій на переселення за океан, бо воно прийде з часом, треба сьогодні дбати хоч би про тимчасовий виїзд з Німеччини. І в цій справі переселенські організації виявили свій тверезий і розумний діловий підхід. Виїзд тисяч наших скитальників до Бельгії, Англії, а згодом до Голландії і Франції, на що ГУПР дала свою згоду, це доказ, що ми навчилися враховувати реальні можливості.

Тепер, нарешті, нам розвиднилось і ми стали бачити, що переселення це не добровільна харитативна, а передусім матеріально-господарська справа широкого закрою. Вона вимагає коштів, жител, реальних засобів розміщення на працю і самої праці, узгодження з внутрішньою політикою країн, погодження з місцевими профспілками і т. д. Одно слово — переселення стало міжнародною й внутрішньою проблемою для держав, що переймаються нею.

Коли на переселення дивитися з міжнародного політичного становища, мусимо ясно сказати — воно стоїть на третьому-четвертому плані. На першому — справи економічні, політичні, справи миру у світі. Від цих справ залежить і переселення.

На пленумі ГУПРади можна було чути окремі голоси про якісь „розходження“ щодо напрямних дальшої переселенської політики, але коріння їх слід шукати скорше в непорозуміннях чи в незрозумінні окремими людьми того, чого від них вимагає реальність, чим нині, а не завтра слід займатися. Ніхто не думає розпорошувати наших людей по всьому світі, робити з них „білих невідьки“, пролетаризувати їх. Ще донедавна мало хто знав про українських скитальників, на нас не зважали. Сьогодні — з нами провалять переговори, визнають наші переселенські організації.

Сучасний момент вимагає від переселенських організацій спокійної, розважливості постійної праці. Немає підстав для нових „гарячок“, паніки, для зневіри, розчарування.

Але це не означає, що треба вичікувати, склавши руки. Дехто взагалі має вигоди таборного побуту і не поспішає до праці. Але нам, нарешті, треба усвідомити, що чим скорше ми станемо до праці, тим наше майбутнє краще буде забезпечене. Наша організованість, згуртованість і дисципліна, національна свідомість і порядок громадського життя втворює про нас позитивну опінію, формує авторитет нашої спільноти перед чужин-

Громадянська війна в Китаї набрала такої сили, що перевищує її запеклість 1927 року, коли Чан-Кайшек практично вперше розійшовся з комуністами. Після центрального уряду і „червоні“ уклали час від часу перемир'я, але це тривало недовго. Союз ген. Чан-Кайшека з комуністами в 1937 р. базувався на спільній ненависті проти Японії, але, як виявилось, цей союз слабкий і безвартісний. Від 1941 р. різниці в поглядах між Куомінтаном прибирали шораз гостріших форм. Однак обидва партнери намагалися показувати назовні єдність, щоб не зраджувати собі союзників, від яких Китай потребував економічної і успішної допомоги. Але суперечності виявилися незабаром і назовні, а конфлікт між національним і інтернаціональним Китаєм поглибився.

Конфлікт в Китаї поширився до глобальних розмірів, коли китайські комуністи зв'язалися повністю з Кремлем. Одержавши допомогу, вони захопили до своїх рук великі простори та перейшли до широкого запланованого наступу. Найбільше впливу мають комуністи в Шан-Сі. Тут ліво-радикальна ідеологія зуда-

лася з консервативними ідеями Куомінтану, що його охрещено „цитаделлю китайського капіталізму“.

Комуністи приступили до введення широких соціальних реформ. Вони розділили великі маєтки та пообіцяли, що кожному селянинові забезпечать право власності. Ця реформа не згідна з комуністичною ідеологією, але вона забезпечує підтримку комуністам з боку зацікавлених в цій реформі верств.

Центральний китайський уряд протиставив цьому „Новому Китаєві“. Куомінтан виявив тенденції авторитарного характеру, централізуючи владу в руках генералісимуса Чан-Кайшека. Теперішній міністер закордонних справ США ген. Маршал вплинув на центрального китайського уряду щодо укладення угоди 10 лютого 1946 р., за якою головна команда над військом належала б не одній особі, а Куомінтану. В угоді було сказано, що комуністи можуть до неї приступити також. Китайські комуністи погодилися на такий розвиток внутрішніх умов. Але цієї угоди не запроваджено в життя. Комуністи відмовилися співпрацювати з цент-

ральним урядом. Центральний китайський уряд вирішив перейти до вирішальної атаки проти комуністичних військ. Спочатку ця акція мала успіх, навіть війська центрального уряду дісталися до столиці комуністичних військ Енань.

Комуністи швидко переорганізувалися і, одержавши успішну допомогу, перейшли до несподіваного протинаступу. Ситуація змінилася. Комуністи здобули не тільки втрачені терени, разом з столицею Енань, але й одержали значні успіхи на різних фронтах, м. ін. в Манджурії. Перед загрозою катастрофи центрального китайського уряду звернувся до США з проханням негайної допомоги.

Комуністи вживають всіх заходів, щоб розвалити національний Китай із середини. Поширюються настрої миру.

Можна сподіватися, що в наслідок цих подій Куомінтан та Чан-Кайшек погодяться на переговори і підпишуть нову угоду з комуністами, навіть тоді, коли б ця угода мала б бути така малореальна і короткотривала, як і всі дотеперішні.

Б. Ш.

Українська еміграція в Швейцарії

Українська колонія у Швейцарії нараховує навіть не дві сотні душ і ділиться на дві категорії людей: на стару еміграцію та на втікачів останньої війни. До них долучається ще третя категорія: люди, що приїхали до Швейцарії легально, на підставі швейцарської візи, вже після закінчення війни. Стара еміграція складається з 5 родин (приблизно 10 осіб). Утікачів, що перейшли швейцарські кордони під час війни або в момент німецького розвалу, УДК зареєстрував досі 143. Між утікачами переважають молоді чоловіки. Мало жінок і дітей, мало людей старшого віку. (Це зрозуміле, коли взяти під увагу, в яких обставинах утікачі переходили кордон). Великий відсоток елементу малограмотного та зовсім молодих людей, нижче 25-го року життя. Загально кажучи: елемент, який фізично не загине, але який легко може здеціоналізуватися та якому грозить економічний визисок, якщо ці молоді лю-

ди не набудуть фахового знання перед переселенням за океан. Юридичне становище втікачів у Швейцарії не зовсім задовільне, бо вони вважаються інтернованими і мають обмежену свободу рухів. Навіть ті, що дістали дозвіл жити приватно, є під наглядом поліції. Матеріальний стан утікачів, особливо тих, що працюють, добрий. (Здебільшого це сільсько-господарські або будівельні робітники). Ті, що не працюють, дістають приміщення і утримання у захистках. Українські втікачі у Швейцарії розпорошені поодинокі серед чужого оточення, де вони зовсім не чують рідної мови, або, в кращому випадку, живуть малими групами. Щодо цього, то українська еміграція у Швейцарії більш упосліджена, ніж наші скитальники в тих країнах, де вони живуть в більших українських скупченнях.

Окрему групу між утікачами становлять ті, що дістали дозвіл студіювати на високих школах. Українських студентів у Швейцарії

є тепер 11. Третя категорія українців, які переїхали до Швейцарії легально вже після війни, найменш численна (всього 3 особи), бо Швейцарія не хоче впустити бездержавних ДП. Розпорядки в цих справах є дуже ригористичні. УДК робить зусилля, щоб уможливити приїзд бодай кільком одиницям. Люди, що приїхали легально на підставі візи, не вважаються швейцарською владою інтернованими.

(Інф. Листок УДК в Швейцарії).

Поглиблення югославсько-румунських відносин

Візита румунського прем'єр-міністра Грози до Югославії ще більше зміцнить відносини між цими обома балканськими країнами. На одній пресовій конференції румунський міністер-президент заявив, що його візита послужить розвиткові тісніших політичних, економічних і культурних відносин між Югославією і Румунією. Уже досягнуто пілковитої згоди в питанні культурних відносин. Під час візиту обговорювано також економічні питання, але ще треба опрацювати окремі деталі. Щодо політичної співпраці, то Гроза чітко пояснив, що обидві країни співпрацюватимуть надалі ще тісніше і тоді буде видно, в які форми має вилитися ця співпраця.

(„Нувель де Франс“).

Від СУЖ'у

15-го червня ц. р. в осідку Синдикату польських журналістів на еміграції в м. Епштейн відбулася товариська зустріч польських і українських журналістів. Польську сторону репрезентували члени управи Синдикату, а українську — члени управи СУЖ'у.

В дружній приятельській атмосфері обговорено професійні справи, що цікавлять обидві журналістичні організації, а також відбулася п'ятихвилинна думка на тему польсько-української пресової співпраці.

В. ЧИЖІВСЬКИЙ

Міністер-президент Південно-Африканського Союзу ген. Сметс пообіцяв поширити обсяг влади для представників південно-африканського народу.

На фото: Тубільні проводирі після заяви Сметса. (Дена-ІНП-Вільд).

До I-го з'їзду наукових робітників

2 і 3-го липня має відбутися з'їзд українських наукових робітників на еміграції в Німеччині. Організ. Комітет поробив підготовчі заходи, усталив число учасників, готуються запрошення тощо. Як довідуємося від організаторів, з'їзд має такі завдання: 1) схвалити статут і обрати провід центральної організації; 2) розробити та ствердити напрямні розв'язки української науки на еміграції. В зв'язку з цим, ми дозволимо собі висловити кілька думок про справи, що мусіли б бути предметом роботи майбутнього з'їзду.

Емігрантське життя обумовлює певну специфіку наукової праці, вчені, як емігранти, мусять працювати здебільшого не за фахом або над чужою тематикою, виконувати „чуже замовлення“. Дуже незначна кількість учених буде тими щасливцями, що їм організоване українське громадянство забезпечить деяку українознавчу тематику. Тому українським вченим треба наперед знати, що українську наукову проблематику треба опрацьовувати в найрізноманітніших умовах.

Другою особливістю праці для українських вчених на еміграції є абсолютна воля для вибору і виконання найрізноманітніших соціально-економічних, державно-політичних, історичних, мовно-літературних, природничих і технічних тем і проблем. Це дуже важливо для тих вчених, що в умовах тоталітарних режимів не мали спроможності свої ідеї зреалізувати.

Виходячи з вищесказаного, перед кожним українським вченим стоїть завдання насамперед належно оформити науковий дорібок минулих років (літературно оформити, видрукувати в українських і чужих виданнях) і, подруге, зупинитися на конкретних темах, їх сформулювати, скласти тези, пляни і кошториси і тоді шукати можливостей для їх реалізації, за допомогою новообраної управи або президії наукових установ (Товариства ім. Шевченка, Української Вільної Академії Наук, севатів українських високих шкіл тощо). Не треба нагадувати, що де б

ми не були, що б ми не робили, лише українська наука єдиною нас і оберігатиме від денационалізації, декваліфікації, лише українська наука буде тим „Євшан-Зіллям“, що збереже нас як інтелектуальну силу для Батьківщини.

Щодо ширших завдань українських вчених, на нашу думку, вони були б такі:

1) Вивчати досягнення світової науки, постійно бути в курсі її найближчих завдань, систематично реферувати результати світової науки для ширшого українського загалу. Треба пам'ятати, що ми немов у довготривалому науковому відрядженні, яке може в перший-ліпший час бути перерване, тому завжди мусимо бути готовими до повороту додому не голіруч, а ще з певним науковим багажем.

2) Вивчати стан науки чи відповідної галузі народного господарства в Україні. Бути постійно в курсі всіх зрушень і змін: соціально-економічних, світоглядних, технічних. Систематично інформувати про це ширше українське громадянство і чужинців. В той спосіб бути духовними зв'язковими між Батьківщиною і її народом, що тимчасово знайшовся на чужині.

Окремо стоїть питання українських наукових центрів — „лабораторій української науки“ на еміграції. З усією очевидністю зарисовується два таких центри, крім високих шкіл, які за віковою традицією мусять конденсувати в собі науку і діячі науки: Українська Вільна Академія Наук, що щасливо сполучила в собі всі галузі науки, і Наукове Товариство ім. Шевченка, що відновлює свою діяльність. Висловлюємо побажання, щоб обидві наукові установи найшли шляхи до розумної і творчої співпраці.

Дуже важлива і складна для розв'язання справа високих шкіл. Про їх осілок уже сьогодні треба думати, дбати і діяти. На нашу думку, ще багато років пройде, поки теперішня еміграція „стане на ноги“ і буде спроможна утрима-

ти такі установи, як високі школи і наукові установи. Покищо таких виглядів немає. Тому найкраще проблему високих шкіл розв'язати так:

1) Український Вільний Університет залишати в Німеччині, конкретно, в Мюнхені. Для плідної роботи і кращого ефекту навчальної і наукової діяльності пов'язати його найтісніше з Німецьким Університетом.

2) Для УТП, а може навіть і УЕВШ, придбати солідну власність (масток, ферму) і на такій базі перетворити їх у виробничу, кооперативну одиницю, яка б мала універсального типу господарство і одночасово провадила б навчальну і наукову працю. Таке господарство найкраще придбати в Європі (Франції, Бельгії або навіть в Німеччині). Кошти для цієї мети придбати шляхом збірки або допоміжних фондів світових українських організацій. (Такий випадок уже маємо: придбано будинки для українських установ у Франції і Англії). Врешті багаті американські установи можуть придбати таке господарство для себе, а Інституту передати в аренду або на довгороченцеву сплату.

Нам здається, що така ідея цілком реальна, лише треба, щоб ЦПУЕ, майбутній провід станової організації наукових робітників, а головне самі Сенати Високих Шкіл твердо на такий шлях стали і робили всі заходи до здійснення.

Великим і важливим завданням українських вчених є репрезентувати правдиву українську науку перед чужим світом. Основні репрезентації є організації українських наукових з'їздів і участь в загальних світових конгресах і з'їздах тих країн і держав, де перебувають українські вчені.

До речі, слід пригадати, що в 1948 р. (в червні) в Італії має відбутися Світовий Конгрес для вивчення проблем фізіології і патології розвитку, а трохи пізніше черговий міжнародний Ветеринарний Конгрес. Знаючи наші наукові сили ми можемо ствердити, що як на першому, так і на другому ми могли б гідно уже навіть тепер виступити з своїми роботами.

Одна Україна — одні її діти

Українське студентство Мюнхену 5-го червня вшанувало пам'ять друзів студенток і студентів, що полягли в боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу.

Український гр.-католицький і православний священники відправили пахахиди. Під державним жовто-блакитним прапором вінками увікличана могила.

Співав студентський хор.

На великій площі біля однієї з мюнхенських шкіл зібралося коло тисячі українських студентів, німецьке населення.

Почесну службу коло могили несли стрункі пластуни. Опісля відбулося віче солідаризації з Краєм. Схвалено до 15 червня здержатися від забав і вислати лист до ОН.

* * *

Був звичайний день в Баварській столиці, день такий змінний, як і наше життя. Гріло сонце, падав дощ і знову сонце.

Але для студентства Мюнхену це був незвичайний день.

Наприклад, на Конгресі в Італії мають працювати кілька секцій і уже зараз орієнтовно можна назвати українських вчених, що потрібні було б їх для участі відрядити, або хоч надіслати роботи, а саме: 1) Секція загальної біології — професори К. О. Б., 2) Секція практичної генетики — проф. В., 3) Морфології і фізіології розвитку — проф. Б. і Р-ка, 4) Патології розвитку — проф. Р. 5) Штучного запліднення — д-р С-кий, 6) Утримання і раціональної годівлі расових тварин — д-р З.

В даному питанні важливим є правне становище учасників, оскільки на міжнародних конгресах вчені репрезентують якусь країну. Нам здається, що наші вчені могли б бути виділені Високими школами, Науковим Товариством ім. Шевченка, президією УВАН. Сподіваємось, що всі ці питання і інші, в тому числі і переселенські, знайдуть місце в праці З'їзду і майбутньої Управи Спільки наукових працівників.

Проф. д-р ІВ. Р-Н.

Це був день, що виносить понад шоденні наші будні. Сьогодні все студентство, незалежно до якої групи чи організації воно належить, засвідчило, що в такі хвилини стає перед нами наша найвища мета — Батьківщина, однаково дорога кожному українцеві.

Чи не вперше українське студентство на еміграції зібралося в такій чисельній кількості з Мюнхену, околиць і далеких міст. Студентство Соборної України — Закарпаття, Кубані, Полтави і Донбасу, — всі з думкою про золотий Київ, з думкою про тих, що по-ликарськи зложили своє життя на вівтар визволення України, що згнули під Крутами, на Соловках, в рядах закарпатських січовиків, у крематоріях гітлерівського пекла.

З думкою про тих, хто сьогодні не дає спокою окупантові-ворогові.

Українське студентство засвідчило, що ніяка сила нас не зможе побороти, розсварити або ослабити. Україна одна — і всі ми сини однієї матері. Ворог не дивився на політичні переконання, він нищив і нищить усе, що є українське. Тому студентство України розуміє потребу об'єднання і виступає проти всього, що вороже ідеї об'єднання.

Нині тут на чужині шануємо своїх друзів, протестуємо проти винищення нашого народу на Рідних Землях. Пишемо до Папи, до Черчіла, до Трумена, до всіх свободолюбивих народів світу. Хоч на чужині, але наша сім'я єдина, нероздільна. І коли залунав спів —

„Бо пора то великая есть —
У завзятой важкій боротьбі
Ми поляжем, щоб волю і славу і
честь,
Рідний Краю, здобути тобі!“

то це не був звичайний спів. Це був спів, за яким чулася глибока віра в нашу правду, в нашу майбутню волю. — Сваритися не маємо за що, хіба що за кулетом чи карабін, хто має йти на ворога першим, — ці слова одного з студентів-промовців якнайкраще висловили настрої усіх присутніх.

Вол. ДУБНЯК.

Микола Костомаров

Декілька рисок, декілька згадок, що в'яжуться з славним іменем автора „Книг биття українського народу“.

Було це весною — тому 130 років, коли глянуп уперше на світ Микола Костомаров, рідний син землі Подоння.

Батько його — з роду Костомарових, що в 30-х роках XVII стол. вступили до українського козацтва. Тікаючи від польської неволі в половині того ж століття, разом з козацтвом, опинилися вони в краї, що називався Слобожанщиною, а тепер відомий як Подоння або земля українська на Вороніжчині.

Тут батько Миколи придбав потім маєток в Юрасівці, що була в одному з полків Слобідської України, а пізніш — повіті Острогозькому.

Ось тут саме і побачив світ малий хлопчина — укоханний син місцевої селянки-українки. Було це 16.5 1817 року. Його мати... це ж про неї колись оповідав Ф. Щербині місцеві слобожани:

„Жили тут у нас Петренки, діти Петра Мильника, й була між ними дівчина Тетяна. Старий Костомар узав її на покоївку до двора, а потім вона йому подобалася й він відвіз її до Москви на науку

різних мов. Коли француз брав Москву, то Костомар загнав трійку коней, а як тільки під'їхав під дім, в котрім жила Тетяна Петрівна та взяв її з собою, так француз і вистрілював зараз же в той дім і розбив його в друзки.“

Старий Костомар і Тетяна Петрівна побралися. Їм завдячує український народ за Миколу. А найбільше їй, Тетянці, славний матері славного сина, їй, цій простій жінці, що влила до серця сина неохитну, глибоку любов до рідного краю, до українського народу на ціле життя.

Бувши вірним сином рідного краю, заходився молодий історик р. 1837 коло студій Острогожчини. Простудювавши акти козацького слобідського полку в архіві повітового суду в Острогозьку, приступив він до писання історії Острогозького слобідського полку (Острогожчини), до якої мали бути долучені вибрані ним акти.

Цілу низку років присвятив він студіям та написанню цієї праці. Та не пощастило пустити її серед люди, бо прийшов у 1847 році розгром славного Братства Кирила і Методія, активним членом якого був Костомаров. А з розгромом Братства пропала і ця безмежно цінна праця, пропала під час поліційної ревізії. Минає 85 років, як

славні братчики відізналися до українського народу своїм словом із сторінок журналу „Основа“ (1861-62рр.). Одним з активних основників цього органу українських змагань середини минулого століття був М. Костомаров, — учений, історик, публіцист, журналіст. Це ж з-під його саме пера з'явилися на сторінках „Основи“ такі цінні праці історичні і такі гарячі, запальні рядки його полеміки з жилицькими, польськими та московськими публіцистами і діячами. Тут треба згадати його знаменитий лист до видавця часопису „Колокол“ (Лондон) Ол. Герцена, опублікований в січні 1860 р. п. з. „Україна“.

У цьому листі М. Костомаров висловлює погляд, що „Україна мусить творити окрему державну цілість на всьому просторі, де народ говорить українською мовою“.

Зрештою був це той, хто поставив на сторожі українських змагань своє слово неохитне у „Книгах биття українського народу“, акордом яких прозвучало:

„... Тоді скажуть всі язика, показуючи рукою на те місце, де на карті буде намальована Україна: „От камень, его же небрегоша зиждущі, той бисть во главу угла.“

Був це голос визначного представника українських змагань, міцно зв'язаного з рідною батьківщиною, що була йому настільки дорогою, наскільки він став для слобожан Юрасівки незабутнім, що

залишив по собі глибоку, добру, світлу пам'ять. Висловом її може бути згадка, що її записав згаданий вже Ф. Щербина з уст старого слобожанина Юрасівки.

„Подивившись, бувало, на Миколу Івановича, — так він казав, — з вигляду справжній старий Костомар, цілком, як дві краплі води вдавня в нього, такий суворий з обличчя, а був такої щирої душі, що я не бачив подібних людей. З кожним міг балакати й до кожного ставився зичливо, з панамі він пан, з духовними — приятель, а з селянами все одно, що наш брат селянин. Дивно нам видавалося, що панич, а так „по панібратськи“ поведився з нами. Нема чого таїти гріха, всі ми думали, що він — трохи дуренький був... А все ж таки зачне він, бувало, говорити про щонебудь, кожний з нас бачив, що багато-багато в голові у нашого панича було.“

Пригадую. Було це десь в роках 1909-10. Довелося мені почути про М. Костомарова і з уст мого батька. Проїздили ми повз слободу Юрасівку. Розмовляючи, звернув він мою увагу на цю слободу та почав розповідати про її славного слобожанина, пам'ять про якого ще й досі жила серед юрасівців.

Доводилося в тих же і пізніших роках не раз чути мені про нього ще від одного з діяльних слобожан Острогожчини — Ф. Білоуса, який чимало знав цікавого про свій повіт та околиці. І, зрештою, ще одна

згадка. Рік 1911. Минуло 25 років з дня смерті М. Костомарова. У Вороніжі, як губерніяльному місті, святкували ювілей Костомарова. В залах Дворянського Зібрання влаштовано історично-археологічну і художню виставку. Були тут — недруковані праці, портрети, малюнки олівцем кабінету М. Костомарова, його дипломи, красиви Юрасівки, портрети людей, що мали з ювілянтам близькі взаємини тощо.

Другого дня (28. 3.) відбулося врочисте засідання Архівної Комісії. Тоді ж відбувся тут етнографічний вечір з участю спеціально запрошених виконавців із слоб. Юрасівки та інш. місць Острогожчини. Виконувало тут українські пісні, розповідали казки, виконувало думи в супроводі кобзи тощо.

Так було в ці дні згадано українською Вороніжщиною (Подонням) найбільшого свого сина — земляка, що залишив по собі не тільки велику спадщину в українській науці, але й своїми думками та чином виховав не одного з своїх земляків у дусі відданості рідному краю і народові.

Минуло 130 років... І от у часі лихоліття, далеко від того краю, під чужим небом оцих декілька рисок, оцих декілька згадок про славного земляка і про великого сина, української землі.

Арх. ЖИВОТКО.

Якою має бути церковна мова?

Кожний народ, крім звичайного буденного одягу, має свої святочні шати, що в них він одягається і цим створює собі святочний настрій. Святочні шати народу — це символ його фізичного й духовного відпочинку, символ духовної радості й естетичного задоволення; нарешті, символ національних традицій, національної єдності. Ми не знаємо такого народу, щоб святочні шати не виявляли його національних ознак, що з діда-прадіда оберігаються як найдорожчі національні святоті.

Те ж саме треба сказати й про мову. У кожного народу є дві мови або, вірніше, два стилі мови — стиль буденний і стиль святочний, урочистий. До останнього належить і церковний стиль. А на цій підставі можна умовно говорити й про церковну мову. Як загальнолітературна мова є мовою культурних знань народу, так і церковна мова, як своєрідна галузь культурної (літературної) мови, є мовою виконання вищих духовних потреб народу, мовою богослужіння.

Перед нами стоїть проблема української мови в церковному богослужінні. Цю проблему поставило саме життя і якраз тоді, коли українська Церква знову повернула собі незалежність і здобула можливість жити своїм національним життям, оберігаючи найкращі традиції українського народу.

Отже, стало питання про свою рідну церковну мову. Такої мови не було, бо стара українська церковна мова не могла так швидко відродитись в часи бурхливого розвитку політ. А коли б і відродилась, то не могла своєю старою формою цілком відповідати вимогам сучасності. Треба було негайно вдатися до перекладів богослужбового тексту на живу мову українську. Так і зробили ширі побожні оборонці української національної Церкви.

Але чи можна бути певним, що ці переклади, зроблені, можна сказати, на швидку, цілком задовольняють вимоги церковного стилю, церковної практики? Чи можна таку мову назвати церковною мовою в найширшому розумінні цього слова? Чи можна назвати церковною мовою ту мову, яка раз-у-раз підправляється в друкованих службениках рукою священника, що відповідно до свого власного мовного смаку, для збереження більшої урочистості стилю, подає свої суб'єктивні корективи?

Ясна річ, що не можна! Не можна тому, що переклад богослужбової книги — це не переклад літературного твору. Та й літературний твір не завжди можна перекласти пристійно з збереженням стилю індивідуальних творчих особливостей письменника. А що вже го-

ворити про богослужбову книгу, яка вимагає не тільки точності перекладу, але й збереження урочистості стилю та найдрібніших словесних засобів, що їх не може мати в собі ні одна жива розмовна мова.

Жива мова в Церкві! Як гарно звучать ці слова для того, хто усвідомлює національну вагу цієї події! Але не треба забувати, що при запровадженні живої мови в церковну практику ми раз-у-раз натрапляємо на дуже великі перешкоди. Церковна практика має безліч своїх релігійних понять, які не можуть вкластися в наявні лексичні й фразеологічні засоби живої мови, не кажучи вже про урочисті стилеві значення деяких зворотів, для яких немає відповідних форм у звичайній розмовній мові.

Невичерпним джерелом для цього може служити староукраїнська церковна мова, що віками виховувала собі стилістичні засоби для позначення релігійних понять, що їх нам у великій кількості передала візантійська Церква, а також і тих, що виникали вже на українському ґрунті в міру ширення християнства та християнської науки.

Оцінивши роль староукраїнської церковної мови в творенні нової церковної мови, ми уникнемо тієї безпорадності, на яку так часто можна натрапити при перекладах богослужбового тексту. Для нас не матиме тоді принципового значення, чи перекласти, наприклад, старослов'янське слово „Приснодева“ українським „Всєдїва“, чи може й залишити без перекладу, лише в українським фонетичним оформленні „Приснодїва“. Стилістично краще сказати: „Гі еси Бог наш...“ (з архаїчним дієсловом „еси“), ніж „Ти є Бог наш“.

Таких прикладів можна було б навести чимало, але й без того незаперечним є той факт, що творення нової церковної мови має відбутися на широкій основі як живої мовної стихії, так і давньої української книжної традиції, як невичерпного джерела урочистості церковного стилю. Не можна звести всю урочистість церковного стилю до стилю лише розмовної мови. Це може помітити навіть неписьменна наша селянська жінка, яка з побожністю ставиться до церковних традицій. В таких випадках вона скаже: „Це дуже все по-простому“. І це цілком зрозуміло: адже й вона, трудівниця нашого народу, хоче відпочити від важкої праці й хатніх турбот у святочному настрої, почути святоче урочисте Слово Боже і в цім знайти відраду для душі!

Це не означає, що українська мова, жива мова нашого народу, позбавлена рис урочистості. Українська мова має свої стилі, вона має свій народно-поетичний стиль, який своєю красою ледве чи може мати собі рівний стиль будь-якої іншої слов'янської мови. Цей народно-поетичний стиль і є тією святочною прикрасою нашої мови, яка створює відповідний настрій у нашого народу в часи дозвілля.

Але, крім того, українська мова може мати й свій церковний стиль, що створює настрій у людини під час її молитовного єднання з Богом. Цей стиль треба створити, виробити. Це — проблема нашої церковної мови. Не час тепер сперечатися, яка мова краща з погляду національних інтересів українського народу — стара українська церковна мова чи сучасна жива мова народу, бо питання це вже вирішила сама історія. Найкраща та мова, яка найбільш зрозуміла народові і яка своєю структурою найкраще відповідає вимогам церковного благочестя, давнім традиціям Української Православної Церкви і новим національним інтересам українського народу, що схилив чоло перед високою Святиною — рідною Церквою.

Проф. П. КОВАЛІВ.

РОЗШУКИ

— Анатоль Сидор розшукує двоюрідну сестру Ганю та Валю Фабіян. Тоню Півневу. Адреса: Новий Ульм, ред. „Укр. Вісті“

— Рідних і знайомих — Хоменко Григорій. Писати на „Українські Вісті“ для Анатолія. 1

— Ониськовича Миколу — писати на „Українські Вісті“ для Дмитра.

— Рідні і знайомі відгукніться на адресу „Укр. Вісті“ для Василя Ганжі.

— Рідні і знайомі відгукніться на адресу „Українські Вісті“ для Посеви Ів.

— Друзів і знайомих з села Яжова Старого, повіт Яворів — Іван Мілянеу Vaihingen/Ems, Friedrichstr. 5.

— Марію Гавриленко, Стефан Давид, Пидзвиринень, розшукує Софія Лавид, Memmelsdorf, Kr. Bamberg (13a).

— Дудкину Катерину, Дмитренка Івана, Тетхину (Курськ) — розшукує Варвара Опанасенко. Memmelsdorf, Kr. Bamberg (13a).

— Дружину Зинаїду Кавецьку та дітей: Георгія, Юрка й Тетяну, що залишилися в Горлицях (Польща) в 1944 році. Кавецький Петро, Пассау, Майергофказерне.

— Юворського Михайла, шофера мех. з п. Жовква розшукує Гавриш Марія, учителька. (16) Frankfurt/Main, Emig-Lager, Mörfelderlandstr. 200.

— Знайомих з Волині шукає Остап Крижанівський. Rothenburg, o. t. Detwang 23 (13a).

— Мачулу Олексія та інших друзів — Мачула Ліда з сином Анатолієм. Bayreuth, St. Georgen Hospital. 2

— Високу нагороду тому, хто подасть вістку про Олександра Ілліча Мироничевка, народж. 1910 р. Шукає сестра Марія. Адреса: Wendlingen am Neckar, Olgastr. 36. 2

— Зінченка Павла з родиною розшукує Гузін Дмитро. (13) Nürnberg, Bayernstr. 66.

— Племінника Юрка Пльовако — Петро Пльовако, писати: Мюнхен, Кайзерплац 1210, Лінчипський Василь.

— Сина Гануса Миколу нар. 18 квітня, 1927 р. в Березовій-Лупі, постанне — Дрезден пошукую батько Ганус Іван, писати „Українські Вісті“.

ДО НАШИХ ЗАМОВЦІВ

Подаємо таксу оплати за надрукування оголошень в нашому часописі: 1 стор. — 600 НМ, 1/2 стор. — 350 НМ, 1/4 стор. — 200 НМ, 1/8 стор. — 100 НМ, 1/16 стор. — 50 НМ, 1/32 стор. — 25 НМ. В тексті — 100%, надвишки.

РОЗШУКИ — 50 пфеніг. за кожне окреме слово.

Належну суму слід надсилати разом з текстом оголошення.

Без попередньої оплати — оголошень друкувати не будемо.

Адміністрація.

Часопис „УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ виходить ТРИЧІ НА ТИЖДЕНЬ: у середу, п'ятницю і неділю.

Приймається переплату: На 1 місяць — 6 НМ „ 3 „ — 18 НМ

Ціна окремого числа 50 ПФ

Організуйте групову передплату та згодується для колективної. — Колективна зплатка 20%. — У справах передплати, одержування часопису, зміни адреси тощо — звертатися листом і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainiski Wisti“ Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничча Спілка

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ.

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ.

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмішаних дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukrainiski Wisti“ Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Блок „А“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи.

Authorized by Information Control Division

Druck: - Ukrainische Zeitung Neu-Ulm — Ludwigstraße 10.

РОЗПОЧАЛА РОБОТУ

ліцензійована майстерня виробів українського народного мистецтва

„АРС“

Робота провадиться під керівництвом досвідчених майстрів

Відділ художньої різьби приймає на працю:

1. Різьбярів по дереву.
 2. Осіб, бажаючих набутти фах різьбяр. (Можуть бути непридатні до фізичної праці).
 3. Столярів та токарів по дереву.
- Майстерня ставить собі за мету створити фахово повновартісний колектив, готовий до переїзду з Німеччини.
- Зголошення, а також замовлення на роботу приймається протягом дня в майстерні, München, Rosenheimerstr. 46a, фірма „ARS“ (приміщення в дворі ОПУЕ).

Нова праця А. Животка

Цими днями появилася нова праця А. Животка під назвою „Історія української преси“. Є це курс лекцій УТГІ, що на 210 ст. обіймають часи від початків української преси, через її розвиток на всіх українських землях і за кордоном, до другої світової війни. До праці подано широкую літературу до історії української преси.

Хто хотів би придбати цю працю має звернутися на адресу: Ukrain. Technische Hochschule, Regensburg, Ganghoferstraße 2.

УВАГА!

Нова збірка оповідань Івана Смоля

„ДІВЧИНА З ВІННИЦІ“

Ціна 5 НМ. Набувайте в книгарнях і кіосках.

Проф. П. КОВАЛІВ.